

ОСОБЛИВОСТІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ ЗБУТУ НАРКОТИКІВ ШЛЯХОМ ЗАКЛАДОК

Заславець Кирило Андрійович

курсант 2-го курсу

факультету підготовки фахівців

для підрозділів превентивної діяльності

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Україна

Скрипнік Іван Сергійович

курсант 2-го курсу

факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Україна

Науковий керівник: Кисельов Андрій Олександрович

кандидат юридичних наук,

доцент, майор поліції

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності

факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Україна

Анотація. *Стаття присвячена аналізу методів та технік боротьби з розповсюдженням наркотиків через використання тактики закладок. Автори досліджують стратегії оперативного реагування правоохоронних органів на цей вид злочинності, враховуючи специфіку цього методу збуту наркотиків та існуючі законодавчі рамки. В статті також розглядаються особливості організації розслідування та співпраця між правоохоронними структурами та іншими відомствами у боротьбі з цим явищем. Результати дослідження можуть бути корисними для розробки ефективних стратегій протидії збуту наркотиків у межах правоохоронних органів та управління ризиками цього виду злочинності.*

Постановка проблеми. Актуальність теми надзвичайно висока в сучасному суспільстві з урахуванням поширення наркотичних речовин та їх впливу на громадське здоров'я та безпеку. Способи збуту наркотиків постійно еволюціонують, а одним зі широко вживаних методів залишається використання тактики закладок. Цей метод дозволяє наркоторговцям ефективно та непомітно пересувати наркотики через кордони та контрольні пункти. Особливо актуальним стає розуміння принципів та методів боротьби з цим явищем для забезпечення безпеки суспільства та попередження поширення наркоманії серед молоді. Дослідження особливостей оперативно-розшукової протидії в цій сфері не лише допомагає виявити та припинити діяльність наркотичних мереж, але й сприяє розробці та вдосконаленню стратегій протидії злочинності в цілому.

З урахуванням того, що наркотична торгівля залишається однією з найбільш прибуткових та небезпечних форм злочинності, розуміння особливостей та ефективних методів її запобігання та припинення є критично важливим для суспільства та правоохоронних органів. Тому дослідження теми є актуальним і важливим напрямком роботи у сфері боротьби зі злочинністю.

Аналіз досліджень і публікацій. Окремі аспекти аналізованої проблеми стосовно теорії та практики виявлення, розкриття та розслідування незаконного

збуту наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів за допомогою мережі Інтернет присвячено праці: М. М. Андрєєва, А. А. Венедіктова, О. А. Вовчанської, Р. Р. Греня, І. І. Демідова, Н. А. Запорощенко, В. А. Ізотова, О. Б. Керницького, Н. М. Косміна, Є. В. Лизогубенка, В. М. Михайлецького, В. В. Недільського, Д. Й. Никифорчука, Д. О. Ноздріна, О. В. Одерія, А. В. Окушка, С. О. Павленка, А. М. Поляха, О. А. Рівчаченко, А. П. Сакаля, О. В. Сачка, В. Г. Севрука, М. О. Сергатого, О. М. Стрільціва, Д. Ю. Стригуна, Р. В. Тарасенка, О. Л. Хитрої, Р. Ф. Черниша, С. М. Щербаковського та ін.

Мета статті – розглянути особливості оперативно-розшукової протидії збуту наркотиків шляхом закладок.

Виклад основного матеріалу. Ефективна протидія незаконному обігу наркотичних засобів є важливим завданням для правоохоронних органів, зокрема для оперативних підрозділів Національної поліції України (НПУ). Забезпечення якісної та ефективної оперативно-розшукової діяльності вимагає відповідних сил, засобів та методів. Передумовою для успішної організації такої діяльності є глибоке розуміння співробітниками оперативних підрозділів НПУ особливостей сфери обігу наркотичних засобів у сучасних умовах [1, с. 87].

Дослідження в галузі оперативно-розшукової діяльності підтверджують, що така протидія має свої особливості, які визначаються її структурно-змістовними елементами. Серед цих елементів слід виокремити аналіз та оцінку оперативної обстановки, планування оперативно-розшукових заходів та контроль за їхньою реалізацією [5, с. 89]. Оперативно-розшукова діяльність розглядається як комплекс заходів, спрямованих на протидію злочинності та попередження протиправної суспільно небезпечної діяльності. Важливо враховувати, що ця діяльність має бути націлена не лише на виявлення та припинення злочинних угруповань, але й на запобігання майбутнім злочинам. Оперативна тактика відіграє ключову роль у процесі здійснення оперативно-розшукових заходів [9, с. 20]. Знання цієї тактики є невід'ємною складовою для осіб, уповноважених на здійснення оперативно-розшукової діяльності. Важливо також підкреслити необхідність постійного моніторингу інтернет-ресурсів з метою виявлення оперативно-розшукової інформації.

Для ефективної протидії кримінальним правопорушенням необхідно знати всі аспекти злочинної діяльності, що дозволить розробити обґрунтовані та ефективні заходи протидії. Оперативно-розшукова характеристика виступає важливим зв'язком між теорією оперативно-розшукової діяльності та практичними діями оперативних підрозділів, створюючи передумови для їхньої ефективної діяльності у протидії кримінальним правопорушенням [3].

На ринку наркотичних засобів широко використовуються речовини, які є небезпечними для здоров'я, і становлять серйозну загрозу для суспільства при їх неправомірному використанні. В Україні до традиційних наркотичних засобів належать макова соломка, опій, героїн, марихуана, гашиш, кокаїн. Незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів охоплює широкий спектр дій, включаючи культивування рослин, виробництво, зберігання, перевезення, придбання та інші дії, що відбуваються з порушенням законодавства [5, с. 16].

Аналіз поняття незаконного обігу наркотичних засобів дозволяє визначити основні ознаки такого обігу: створення умов для нелегального поширення наркотичних засобів, вчинення незаконних операцій з ними та здійснення інших заборонених дій. Наприклад, лише у 2019 році в Україні викрито та передано до суду понад 6 тисяч кримінальних проваджень, пов'язаних із збутом наркотичних засобів та психотропних речовин. Протидія незаконному обігу наркотиків включає в себе

роботу правоохоронних органів, спрямовану на припинення діяльності організованих злочинних груп, які займаються цією незаконною справою. Зазначені групи часто використовують Інтернет для здійснення своїх дій, що створює додаткові виклики для правоохоронців [7, с. 8].

У період з вересня 2019 до серпня 2020 року правоохоронні органи виявили та припинили діяльність 89 організованих злочинних груп, що займалися незаконним обігом наркотиків. Це свідчить про постійну боротьбу з цим видом злочинності та необхідність вдосконалення методів протидії [4].

Суть оперативного пошуку полягає у швидкому зборі інформації щодо кримінальних правопорушень шляхом виявлення джерел інформації про ці події. Дослідження практичної роботи оперативних підрозділів у сфері обігу наркотичних засобів показує, що найчастіше такий пошук здійснюється за певними ознаками:

- Типові для загальної злочинності у сфері незаконного обігу наркотиків (за методами поширення) (33,3%);
- Характерні для конкретного методу вчинення кримінального правопорушення, пов'язаного з незаконними операціями з наркотиками (метод контрабанди) (37,7%);
- Інформація, що вказує на участь певної фізичної або юридичної особи у злочинності у сфері незаконного обігу наркотиків (посадовий статус) (29%) [3, с. 11].

Аналіз діяльності підрозділів, які борються з наркозлочинністю, підтверджує, що під час проведення оперативного пошуку ознак кримінальних правопорушень, пов'язаних з розповсюдженням наркотичних засобів через мережу Інтернет, можна отримати інформацію про:

- Способи реалізації наркотиків та психотропних речовин через так звані закладки;
- Облікові записи та сторінки в соціальних мережах, які використовуються для контактів з особами, які здійснюють купівлю/продаж наркотиків та психотропних речовин;
- Особисті дані інших осіб, які причетні до придбання та реалізації наркотиків та психотропних речовин;
- Місця незаконного виробництва та зберігання наркотичних засобів та психотропних речовин, призначених для реалізації [1, с. 5].

Кисельов А.О. зазначає, що використання кримінального аналізу може зменшити витрати часу працівників оперативних та слідчих підрозділів на вирішення завдань і підвищити якість їхньої інформаційно-розшукової роботи [10].

Також, як зазначає Кисельов А.О., під час використання можливостей кримінального аналізу, в тому числі у протидії наркозлочинності, поліцейські мають враховувати тактичні та інші особливості [11-14].

Висновки. Сучасні технології, зокрема Інтернет, відкривають нові можливості для здійснення злочинних дій у сфері збуту наркотиків. Злочинці активно використовують різноманітні онлайн-платформи для розповсюдження наркотиків шляхом закладок, що ускладнює роботу правоохоронних органів. Ефективна протидія збуту наркотиків в Інтернеті вимагає спеціалізованих знань та навичок в галузі кібербезпеки та відслідковування онлайн-активності. Правоохоронні органи повинні постійно оновлювати свої методи та технології для виявлення та припинення діяльності злочинних груп. Оскільки злочинці в Інтернеті можуть операционувати з будь-якого куточка світу, ефективна боротьба з цим явищем потребує міжнародного співробітництва та обміну інформацією між правоохоронними органами різних країн. Попередження збуту наркотиків в

Інтернеті потребує комплексного підходу, що включає в себе розвиток програм та ініціатив для підвищення обізнаності громадськості про небезпеку таких дій, а також підтримку участі громадян у спільних зусиллях з боротьби з цим явищем.

Отже, для ефективної оперативно-розшукової протидії збуту наркотиків шляхом закладок необхідно поєднувати спеціалізовані знання з сучасними технологіями, активно співпрацювати з іншими країнами та вживати запобіжні заходи для залучення громадськості до цієї боротьби.

Список використаних джерел:

1. Волошина М. О. Оперативний пошук первинної оперативно-розшукової інформації підрозділами кримінальної поліції: зміст поняття. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка. 2019. С. 235-243. URL: <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/25>
2. Волошина М.О. Окремі особливості організації оперативного пошуку первинної оперативно-розшукової інформації підрозділами Національної поліції України. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2019. № 3. С. 199-203. URL: <https://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/3902>
3. Пеньков С.В., Шендрік В.В. Впровадження інтернет-технологій у діяльність Національної поліції України для отримання оперативно-розшукової інформації. Право і безпека. 2017. № 2 (65). С. 80-85. <http://oaji.net/pdf.html?n=2017/2258-1507794866.pdf>
4. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. Статистична інформація за 2019 рік. Офіс Генерального прокурора. Офіційний вебсайт. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/1stat>.
5. Про результати протидії наркозлочинності на території України за 2019 рік. Аналітичний огляд. Департамент протидії наркозлочинності Національної поліції. 2020. 7 с.
6. Ситуація з наркозлочинністю є критичною в усіх регіонах України. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3126679-situacia-z-narkozlocinnistu-kriticna-v-usihregionah-ukraini-mvs.html>
7. Татаров О. Ю., Стрільців О. М., Школьнік В. Б. та ін. Кваліфікація та розслідування злочинів, пов'язаних із незаконним збутом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів за допомогою мережі інтернет: метод. реком. Київ: ГСУ МВС України, Нац. акад. внутр. справ. 2012. 30 с.
8. Телійчук В. Г., Ченчик В. В., Чабаненко Ю. В. Оперативно-розшукова протидія обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів або їх аналогів. Priority directions of science and technology development. Proceedings of the 9th International scientific and practical conference. SPC "Sci-conf.com.ua". Kyiv, Ukraine. 2021. Pp. 1177-1180 URL: <https://sci-conf.com.ua/ix-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-prioritydirections-of-science-and-technology-development-16-18-maya-2021-goda-kiev-ukraina-arhiv/>
9. Телійчук В.Г., Рець В.В. Оперативно-розшукова тактика: практичний аспект та значення її окремих елементів. Norwegian Journal of development of the International Science. №64/2021. С.27-30. URL: https://www.nor-ijournal.com/wp-content/uploads/2021/07/NJD_64.pdf.
10. А.О. Кисельов. Особливості здійснення кримінального аналізу на прикладі складання аналітичного звіту (за матеріалами УКА ГУНП в Дніпропетровській області). Бюлетень з обміну досвідом роботи №228/2021. РВВ ДНДІ. К., 2021, с. 63-67.
11. Кисельов А.О. Особливості документування підрозділами кримінальної поліції злочинних дій, пов'язаних із незаконним заволодінням транспортним засобом. Оперативно-розшукова діяльність Національної поліції: проблеми теорії та практики: матеріали. Всеукраїнської наук.-практ. конф. 19 жовт. 2018 р. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018.

12. Кисельов А.О. Тактика спілкування поліцейського з особами. The Top Actual Researches in Modern Science : Proceedings of the IInd International Scientific and Practical Conference (Ajman, July 28-29, 2016, UAE). International Scientific and Practical Conference «World Science». № 8 (12). July 2016. P. 25-28.
13. Горелік Д.С., Кисельов А.О. Міжнародне співробітництво Національної поліції у сфері оперативно розшукової діяльності. Оперативно-розшукова діяльність Національної поліції: проблеми теорії та практики: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 19 жовтня 2018 р.): У 2-х ч. - Ч. 1. Дніпро: ДДУВС, 2018. С. 139-141.
14. Кисельов А., Ковалевська О. Дослідження ефективної поліцейської комунікації. Ролі в правоохоронних органах, що вимагають знання мови. Методологічні основи вивчення процесів загальних психічних закономірностей у взаємодії людини з навколишнім середовищем. Міжнародна наукова група. – Бостон : Primedia eLaunch, 2022. 194 с. Доступно за адресою: DOI - 10.46299/ISG.2022.MONO.PSYCHOL.1/ Стор. 39-47.